

Ба шурои диссертатсионии 6D.KOA-019-и
назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон
(734025, ш. Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ 17)

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Иноятзода Афруза Ислом дар мавзӯи «Баррасии судии парвандаҳои ҷиноятӣ дар ғоибии судшаванда: масъалаҳои назария, танзими ҳуқуқӣ ва амалия» барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯи ихтисоси 12.00.09 – Ҳуқуқи муҳофизати ҷиноятӣ.

Иноятзода Афруза Ислом таҳқиқоти илмиро дар мавзӯи «Баррасии судии парвандаҳои ҷиноятӣ дар ғоибии судшаванда: масъалаҳои назария, танзими ҳуқуқӣ ва амалия» ба анҷом расонидааст, ки яке аз масъалаҳои муҳим ва марказии муҳофизати ҷиноятӣ мебошад. Пеш аз ҳама баррасии судии парвандаи ҷиноятӣ марҳилаи марказии муҳофизати ҷиноятӣ ба ҳисоб рафта дар баробари ин ҳафт маҷмуи масъалаҳои, ки ҳалли онҳо баррасии судиро талаб менамояд, ки ин гуна масъалаҳо мумкин аст дар марҳилаҳои тасудӣ ба миён оянд. Ҳангоме суҳан дар бораи баррасии судӣ меравад, дар назар дошта мешавад маҷлиси судӣ, ки муҳокимаи ҳамагуна масъалаҳо бояд бо риояи принсипҳо ва шартҳои баргузори он, бо иштироки тарафҳо сурат гирад. Зимнан, мавзӯи таҳқиқоти диссертатсионӣ муҳим ва зарурӣ арзёбӣ мегардад.

Муаллиф дар таҳқиқот ҳуқуқи ҳар як шахс ба ҳимоя ва дастрасӣ ба адолати судӣ, принсипи муҳофизати ҳақ ва баробарии тарафҳо, ошкоро баргузор шудани муҳокимаи судӣ, кафолатҳои муҳофизатӣ ва масъалаи танзими ҳуқуқӣ ва амалисозии воқеии кафолатҳои муҳофизатии ҷиноятӣ нисбат ба айбдоршаванда ва судшаванда, таъриф ва татбиқи истилоҳи «муҳофизати ғоибона» дар пешбурди парвандаҳои ҷиноятӣ мавриди таҳлил қарор дода, инчунин зарурати баррасии парвандаи ҷиноятиро

танҳо дар ҳолатҳои истисноӣ бе иштироки судшаванда нишоқ медиҳад. Воқеан ҳам, дар назарияи муурофияи ҷиноятӣ ва амалияи он, масъалаҳои баҳсноке ҷой доранд, ки ҳалли онҳо зарурати таҳқиқоти илмии мазкурро ҳамчун мавзӯи марказии назария ва амалияи муурофияи ҷиноятӣ ба миён овардааст. Бинобар ин, интихоби мавзӯ ва пайдарҳамии мантиқии таҳқиқоти масъалаҳои марбут ба иштироки айбдоршаванда ва судшаванда дар баррасии судии масъалаҳои муурофиявӣ мутобиқ ба ҳадафи таҳқиқот мебошад, ки натиҷаҳои он метавонанд ба такмили меъёрҳои муурофиявӣ ва амалияи тафтишотию судӣ мусоидат намояд.

Назаррас он аст, ки муаллиф дар доираи таҳқиқот ба шарҳи моҳият ва мазмуни меъёрҳои ҳуқуқии муурофиявии ҷиноятӣ, ки тартиби муурофиявии баррасии масъалаҳои муурофияиро дар марҳилаҳои тосудӣ ва судӣ бо иштироки айбдоршаванда ва судшаванда пешбинӣ мекунанд, диққати махсус дода, нуқтаи назари олимон, ҳуқуқшиносони ватанӣ ва хоричиро оид ба масъала, бо назардошти амалияи тафтишотию судӣ мавриди муҳокима ва таҳлили ҳуқуқӣ қарор додааст ва ба натиҷаҳои назаррас ноил шудааст.

Муаллиф қайд менамояд, ки «Таълимот ва андешаҳои пешқадами мутафаккирони форсу тоҷик дар бораи тантанайи адолати иҷтимоӣ, ошкоро ва шаффоф дар ҳузури тарафҳо баргузор шудани муурофияи судӣ санҷишҳои гуногуни таърихиро гузашта, ҳамчун таҷрибаи нодири танзими муносибатҳои ҷамъиятӣ ба мо омада расидааст. Онҳо ҳамчун дастовардҳои миллӣ аҳамияти ҳуқуқӣ, маънавӣ ва фарҳангии худро гум накардаанд. Имрӯз онҳо заминаи бозғайимии маънавии конунгузории муосири миллӣ дар соҳаи рушди адолати судӣ буда, албатта, мувофиқ ба талаботи замони мо, асосҳои сиёсӣ, иқтисодӣ ва иҷтимоии ҷомеа мазмуну арзиши нав пайдо кардаанд». Ин маъноӣ онро дорад, ки институти муурофияи ғоибона дар муурофияи ҷиноятӣ як қоидаи истисно буда, он дар ҳама ҳолат татбиқ карда намешавад. Чунки тибқи муқаррароти Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон муурофия ба тарзи

мубоҳиса ва дар асоси баробарии тарафҳо сурат мегирад ва иштирок надоштани яке аз тарафҳо татбиқи ин принсипро истисно мекунад, яъне риоя нагардидани ҳуқуқи озодиҳои инсон ва шаҳрванд, ки ба воситаи Конститутсия, қонунҳои ҷумҳурӣ ва санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ, ки аз тарафи Тоҷикистон эътироф шудаанд, ҳифз мегарданд, ҳалалдор мешавад.

Таҳқиқоти суратгирифта аз ҷониби Иноятзода Афрӯза Исломо доир ба мавзӯи «Баррасии судии парвандаҳои ҷиноятӣ дар ғоибии судшаванда: масъалаҳои назария, танзими ҳуқуқӣ ва амалия» пажӯҳиши нахустин дар илми ҳуқуқшиносӣ ватанӣ буда, ҷиҳати тақмили қонунгузорию муҳофизатии ҷиноятӣ таъмин ва риояи принсипҳои конститутсионӣ, таҳкими амалияи судӣ бо мақсади амалишавии кафолатҳои конститутсионӣ пешниҳодҳои илмӣ мушаххаси унвочӣ нишон дода мешавад.

Аз таҳлили автореферат ба хулосае омадан мумкин аст, ки сохтори таҳқиқот пай дар пай ва бо риояи мантиқи илмӣ таҳия гардидааст. Зимнан, автореферати диссертатсия ҳамаи талаботи ҷойдоштаро дар худ ғунҷонида, натиҷаҳои пурра ва босамари таҳқиқотро ифода намудааст. Дар сурати дар рисола мавриди таҳлил қарор дода шудани амалишавии кадоме аз шартҳои умумии муҳокимаи судии парвандаҳои ҷиноятӣ аз иштироки бевоситаи судшаванда вобастагӣ дорад, мазмуни рисоларо ғанӣ мекард.

Лекин ин пешниҳод хусусияти тавсиявӣ дошта, ягон андоза хулосаҳои муаллифро қоҳиш намедихад. Бо назардошти гуфтаҳои боло метавон бо эътимоди комил иброз намуд, ки мавзӯи рисола ва натиҷаҳои таҳқиқот аҳаммияти муҳимми илмӣ ва амалиро доро мебошад.

Дар баробари ин, дар рисолаи илмӣ баъзе камбудҳои ҷузъӣ низ ба монанди таҳлили теъдоди маҳдуди мисолҳо аз амалияи судӣ ба назар мерасанд, ки онҳо сифати таҳқиқоти диссертатсиониро паст намекунанд ва баҳои мусбати диссертатсияро тағйир намедиханд.

Дар маҷмуъ, аз таҳлилу баррасии автореферати мазкур ба хулосае омадан мумкин аст, ки Иноятзода Афрӯза Ислом ҳангоми навиштани рисолаи илмӣ дар мавзуи «Баррасии судии парвандаҳои ҷиноятӣ дар ғоибии судшаванда: масъалаҳои назария, танзими ҳуқуқӣ ва амалия» қобилияти баланди илмӣ ва эҷодкорӣ нишон додааст.

Автореферати диссертатсия ва дастгоҳи илмии таҳқиқот ба талаботи муқаррарнамудаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин ба талаботи бандҳои 31, 32, 33, 34, 35-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, таҳти №267 (бо тағйири иловаҳо аз 26 июли соли 2023, таҳти №295) тасдиқ шудааст, мутобиқат менамояд ва муаллифи он ба дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯи ихтисоси 12.00.09 - Ҳуқуқи муҳофизати ҷиноятӣ сазовор мебошад.

Такриздиханда:

Мудири шуъбаи масоили назариявии давлат ва ҳуқуқи муносири Институти фалсафа, сиёсатшиносӣ ва ҳуқуқи ба номи А.Баҳоваддинови Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон, доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ, профессор.

Бобочонзода И.Ҳ.

Имзои Бобочонзода И.Ҳ.-ро тасдиқ мекунам:

Нозири калони шуъбаи кадрҳои Институти фалсафа, сиёсатшиносӣ ва ҳуқуқи ба номи А. Баҳоваддинови Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон

Абдурахмонзода Б.А.

Суроға:

Ҷумҳурии Тоҷикистон,
734025, ш. Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 33
Тел.: (+992 93) 510-77-11, (+992 90) 789-11-70
Email: bobojonov_i@mail.ru

28.03.2025